

Forensisch radiologisch team van Maastricht identificeerden slachtoffers MH17

“Een afschuwelijke klus, maar ik zou het meteen weer doen”

Bloemen voor de MH17-slachtoffers op het terrein van de Korporaal van Oudheusdenkazerne Foto: ANP

Volgende week worden de slachtoffers herdacht van de vliegramp MH17. Maastrichtse forensisch radiologen hebben afgelopen zomer geholpen met de identificatie. Eerder al onderzochten ze het lichaam van Els Borst en reconstrueerden ze de overval op de Deurnse juwelierszaak. De ster van het Maastrichtse forensisch radiologisch team, uniek in Nederland, is rijzende.

In een badkamer treft de Limburgse politie een dode vrouw. Het oogt vrij ernstig maar het is niet duidelijk of de vrouw door geweld om het leven is gekomen. Een CT-scan brengt binnen anderhalf uur uitsluitsel: ze blijkt overleden aan een hersenbloeding. Dit voorval stond vorig jaar in het politieblad *Blauw* waarin de lof-trompet werd gestoken over het Maastrichtse forensisch radiologisch team. Wat doen ze precies?

Bij het vermoeden van een misdrijf maakt de Limburgse politie steeds vaker de gang naar het academisch ziekenhuis waar de forensisch radiologen een CT-scan maken van het stoffelijk overschot. De scan biedt digitale dwarsdoorsnedes van het lichaam, zegt Paul Hofman, hoofd van de unit forensische radiologie. “We analyseren de beelden en beschrijven alle verwondingen en afwijkingen die we tegenkomen. We beperken ons tot de feiten: kogeltrajecten, fracturen, kneuzingen

bloedingen, noem maar op. We willen, om een tunnelvisie te vermijden, bewust geen informatie over de voorgeschiedenis. Wij maken geen verhaal.” Het voordeel van een CT-scan (via röntgenstraling) is dat het slachtoffer in de lijkzak blijft en er dus geen belangrijke sporen worden beschadigd.

De Unit Forensische Radiologie (UFR) is in 2009 op poten gezet door het academisch ziekenhuis, de Limburgse politie, het openbaar ministerie en de regionale GGD. Het team bestaat uit zeven radiologen, vijf laboranten, twee forensisch deskundigen, vier onderzoekers, een forensisch arts van de GGD en een officier van justitie. Maakten radiologen vroeger scans ten behoeve van de patholoog-anatoom, tegenwoordig doen ze onafhankelijk onderzoek dat net zo veel gewicht in de schaal legt als de rapportage van de patholoog. “Dit zijn overigens niet de enige gegevens die voor het onderzoekteam van belang zijn. Je hebt

bijvoorbeeld ook nog de bevindingen op de plaats delict.”

Protheses

Toen Hofman afgelopen zomer het nieuws hoorde van de vliegtuigcrash in de Oekraïne, hield hij er al rekening mee dat zijn unit het verzoek zou krijgen om te helpen. “We zijn gevraagd door de rijksrecherche, om een bijdrage te leveren aan het strafrechtelijk onderzoek en om slachtoffers te identificeren. We werden op woensdag gebeld en moesten op vrijdag aantreden op het terrein van de Korporaal van Oudheusdenkazerne in Hilversum. Daar hebben we in acht uur een röntgenafdeling ingericht.” Forensische CT-scans zijn wereldwijd nog nooit zo omvangrijk ingezet, zegt Hofman, die zich een kleinere operatie herinnert tijdens bosbranden in Australië. “Vergeleken met ons reguliere werk was alles speciaal aan de MH17-

affaire. We scannen in Maastricht weleens twee slachtoffers in een week, maar nu ging het de hele dag door. En dat een week lang. Heel confronterend, al die kisten met slachtoffers. Maar goed, je weet dat je bezig bent met een zinvolle klus, dat je nabestaanden snel zekerheid kunt geven. Die gedachte houdt je op de been. Eén laborant zei: ‘Ik vind het afschuwelijk werk maar als ze me morgen bellen, kom ik meteen.’ Ik had de indruk dat de hele groep zich in deze woorden kon vinden. Elke avond bespraken we hoe het met iedereen ging, we logeerden in een hotel buiten de stad. Vanwege de emotionele impact hadden we de werkzaamheden zo georganiseerd dat iedereen aan het eind van de dag hetzelfde had gezien en meegemaakt.” Bij de identificatie zochten de radiologen naar gebitten, pacemakers, protheses, telefoons, noem maar op. “Als je weet dat vier passagiers op de lijst een pacemaker droegen, en wij komen er vier tegen, dan bespoedigt dat de identificatie.” Andersom, als op de scan geen gebit is te zien, dan hoeft het slachtoffer niet vervolgens naar de forensisch odontoloog.

Overdosis

De radiologen hebben geleidelijk een plek veroverd naast de forensisch pathologen. Een paar jaar geleden was het nog aftasten tussen beide beroepsgroepen, zegt Hofman. “We hebben de pathologen destijds in Maastricht uitgenodigd om te laten zien wat we doen. We wilden voorkomen dat er een concurrentiestrijd ontstond.” Beide disciplines hebben hun sterke punten. “Wij kunnen kogeltrajecten heel nauwkeurig reconstrueren. Daarom hebben we meegewerkt aan de Deurnse juwelierszaak en laten zien van welke kant de juweliersvrouw schoot, hoe ze een van de overvallers in het hart raakte. Ook kunnen we via een schedelscan het gezicht van een slachtoffer reconstrueren, zorgvuldiger dan vroeger gebeurde met klei. Iets wat een patholoog bijvoorbeeld beter kan, is een hartinfarct vaststellen. Dan heb je niets aan een scan.” Anders dan op tv is er in de praktijk niet altijd sprake van één dodelijke verwonding. “De doodsoorzaak kan triviaal zijn, een samenloop van omstandigheden. Soms is er geen schot gelost. Wat is er dan gebeurd? Maar net zo belangrijk: wat is er niet gebeurd? Wij zien ook of er sprake is geweest van een overdosis, maar is het slachtoffer daaraan overleden?”

De Maastrichtse unit is de enige in Nederland en krijgt meer en meer slachtoffers uit de rest van het land aangeboden. “Het is niet iets wat je in een handomdraai opzet, het vergt bijzondere voorzieningen en expertise. We hebben speciale apparatuur maar ook forensische experts en een jurist die ervoor zorgen dat de rapporten leesbaar zijn voor rechercheurs, de officier van justitie en rechters. Je moet ook data op een speciale, beveiligde manier kunnen opslaan, wat gecontroleerd wordt door het openbaar ministerie. We helpen andere regio's graag vooruit, maar we willen wel dat Maastricht het forensisch radiologisch centrum blijft. Het nadeel is dat al die lichamen de hele A2 af moeten zakken. Maar daar zijn we mee bezig.”